

Τριώδιον Κατανυκτικόν

Ἕνα Πνευματικὸ Ταξίδι
πρὸς τὸ Τέλος τοῦ παλαιοῦ
καὶ τὴν Ἀρχὴ τοῦ Νέου

■ «Αγωνισώμεθα μὴ προδοῦναι τοῖς πάθεσι τὸν Λόγον»

Ἡ ἐνοχὴ τοῦ Ἰούδα*

«ἕκαστος δὲ ἐξ οἰκειίας προαιρέσεως καλὸς τε καὶ κακὸς γίνεται»

Ἐχει λεχθεῖ ὅτι «ὁ Ἰούδας εἶναι τὸ μυστηριωδέστερον πρόσωπον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου»¹.

Ὀντως ὁ Ἰούδας Σίμωνος ὁ Ἰσκαριώτης εἶναι μία τόσο αἰνιγματική καὶ μυστηριώδης μορφή, ὥστε κάθε προσπάθεια ἀναλύσεως τῆς ἐνοχῆς καὶ τῆς ἀχαριστίας ποῦ ἐπέδειξε στὸν Διδάσκαλό του εἶναι σχεδὸν ματαίαια.

Ἐν τούτοις, στὸ ἀρθρίδιο αὐτὸ θὰ προσπαθήσουμε, ὅσο τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ ἀναλύσουμε τὴν ἐνοχὴ τοῦ βάσει τῶν ἱερῶν Πατέρων καὶ δὴ βάσει τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου.

* * *

Τὸ πρῶτο ἐρώτημα ποῦ ἀναφύεται εἶναι, γιατί ὁ Χριστὸς τὸν ἐξέλεξε ὡς Ἀπόστολο, ἀφοῦ προεγνώριζε τὴν κακία του;

Κατὰ τὴν ρητὴν μαρτυρία τοῦ ἰδίου τοῦ Κυρίου, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἐξέλεξε τοὺς Ἀποστόλους καὶ ὄχι οἱ Ἀπόστολοι Αὐτόν: «Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελεξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς» (Ἰω. ιε' 16).

Ἡ ἐνοχὴ τοῦ Ἰούδα. Πίνακας τοῦ José Ferraz de Almeida. Ἐθνικὸ Μουσεῖο ντὲ Μπέλας Ἄρτες, Ρίο ντὲ Τζανέιρο, 1880.

(*) Περιοδ. «Ὁρθόδοξη Μαρτυρία» Κύπρου, ἀριθμ. τεύχους 97/ Ἀνοιξη-Καλοκαίρι 2012, σελ. 53-58. Τοῦ Φωτίου Σχοινᾶ. ● Ἐπιμέλ. ἡμετ.

1. Ἀρχ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, Τὸ πρόβλημα τοῦ Ἰούδα, ἔκδοσις τοῦ Ἱεροῦ Ἑσχασηρίου Προφήτου Ἰωὴλ, Καλαμάτα 1994, σελ. 3.

Κατὰ τὸν Ὁριγένη, «...Ἰούδα» ὁ σωτὴρ ἐξελέξατο, οὐκ ἀγνοῶν μὲν τὸ ὕστερον ἀπαντησόμενον, συγχρώμενος δὲ αὐτοῦ τῷ πρὸ τῆς παραβάσεως χρόνῳ καὶ τῇ τότε ὀδευούσῃ ἐπ' ἀρετὴν προαιρέσει εἰς τὸ τῆς ἀποστολικῆς διακο-

νίας ἔργον» (ΒΕΠΕΣ, τόμος 15, σελ. 88).

Ἀρχικῶς, κατὰ τὴν ἀποστολικὴ διακονία του, ἡ προαίρεση τοῦ Ἰούδα «ὀδευομένη ἐπ' ἀρετὴν», μετεστράφη ἀργότερα πρὸς τὴν κακία καὶ ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ σὲ ὀρισμένη χρονικὴ στιγμή².

Ὅλοι οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς, οἱ ἀσχοληθέντες μὲ τὸν Ἰούδα, συμφωνοῦν ὅτι κατὰ τὴν χρονικὴ στιγμή τῆς ἐκλογῆς του ὡς Ἀποστόλου, ὁ Ἰούδας ἦταν ἄξιος τῆς ἐκλογῆς αὐτῆς³.

Μάλιστα, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, ὁ Ἰούδας ἔλαβε παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν ἐξουσία τοῦ ἐκβάλλειν πνεύματα ἀκάθαρτα καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ μαλακίαν (Ματθ. ι' 1-4).

Εἶναι χαρακτηριστικὸ ἐπίσης, ὅτι κατὰ τὸν Δίδυμο τὸν Ἀλεξανδρέα, ὁ Ἰούδας δὲν ἦταν φύσει κακὸς καὶ ὅτι ἀρχικῶς κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Χριστοῦ ἦταν καὶ αὐτός, ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, ὡς πρόβατον ἐν μέσῳ λύκων: «Καὶ ὅτι οὐ κατὰ φύσιν ἦν κακὸς ὁ Ἰούδας, ἅμα πᾶσι τοῖς μαθηταῖς ὧν ἤκουσεν· Ἴδου ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων» (ΒΕΠΕΣ, τόμος 44, σελ. 213).

* * *

Γιατί ὁμως ἀργότερα μετεστράφη ἡ προαίρεσή του καὶ ἐκινήθη κατὰ τοῦ Χριστοῦ; **Τοῦτο ἀποτελεῖ ὄντως μυστήριον.**

Μερικοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ Ἰούδας ἦταν Ζηλωτῆς Ἰουδαῖος, ἔτρεφε ἰσχυρὲς μεσσιανικὲς προσδοκίες καὶ ἐξελάμβανε τὸν Χριστὸ ὡς πολιτικὸ ἡγέτη καὶ ἐγκόσμιο λυτρωτὴ τῶν Ἑβραίων.

Ὅταν ὁμως ἀντελήφθη ὅτι ὁ Χριστὸς ἦταν ἄλλου εἶδους Μεσσίας, ἀπογοητεύθηκε. Τὸν ἐμίσησε καὶ τελικῶς Τὸν παρέδωσε στοὺς ἐχθροὺς Του. Κατὰ τὸν Καθηγητὴ Ἰωάννη Καραβιδόπουλο, «δὲν εὐρισκόμεθα ἱστορικῶς μακρὰν τῆς ἀληθείας, ἐὰν τὰ βαθύτερα αἷτια τῆς προδοσίας τοῦ Ἰούδα ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν διάψευ-

---

2. Ἰωάν. Κ. Κορναράκη, Ὁ Ἰούδας ὡς ὁμαδικὸς ἐνοχικὸς ἀρχέτυπος, Ἐκδοτικὸς οἶκος ἀδελφῶν Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1991, σελ. 45.

3. Βλ. Ἀρχιμ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, ἐνθ. ἄνωτ. σελ. 29. Ἰωάν. Κ. Κορναράκη, ἐνθ. ἄν. σελ. 39-44 Π. Τρεμπέλα, Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, ἐκδ. Σωτήρ, σελ. 194.

σιν τῶν μεσσιανικῶν του ἐλπίδων»⁴.

Ὅμως καὶ οἱ ἄλλοι Μαθηταὶ ἀρχικὰ εἶχαν τὶς ἴδιες μεσσιανικὲς ἀντιλήψεις⁵, δὲν ἔγιναν ὅμως προδοτές. Ἐξάλλου οὐδεμία βιβλικὴ μαρτυρία ἔχουμε ἐπ' αὐτοῦ.

Οἱ Εὐαγγελιστὲς συμφωνοῦν, ὅτι ὁ Ἰούδας κατείχετο ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας. Ὅμοίως καὶ ἡ ὕμνολογία τῶν Παθῶν τονίζει ἐμφαντικῶς τὸ πάθος τῆς φιλαργυρίας τοῦ Ἰούδα. Ὅμως καὶ τοῦτο τὸ πάθος, μεμονωμένως λαμβανόμενο, ὑποστηρίζουν οἱ μελετητές, ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ἰσχυρὸ κίνητρο γιὰ τὴν στυγερὴ προδοσίᾳ⁶.

Ἐπίσης, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει σχετικὰ μὲ τὴν ἀνάθεση τοῦ ταμείου τῆς ἀποστολικῆς ἀδελφότητος ἀπὸ τὸν Χριστὸ στὸν Ἰούδα: «Τὸν δὲ ἀπόρρητον λόγον ὁ Θεὸς εἶδεν· εἰ δὲ χρῆ ἡμᾶς στοχαζομένους εἰπεῖν, ἵνα πᾶσαν ἐκκόψη πρόφασιν. Οὐ γὰρ εἶχε εἰπεῖν ὅτι διὰ χρημάτων ἔρωτα ἐποίησε τὴν προδοσίαν. Εἶχε ἐκ τοῦ γλωσσοκόμου τὴν παρηγορίαν τῆς ἐπιθυμίας, ἀλλὰ διὰ πονηρίαν ψυχῆς πολλῆν, ἣν ἐβούλετο κατέχειν (= νὰ ἐξαλείψει) ὁ Χριστὸς, πολλῆ συγκαταβάσει πρὸς αὐτὸν κεχρημένος (= χρησιμοποιώντας πολλὴ συγκατάβαση πρὸς αὐτόν). Διὸ οὐδὲ ἐνεκάλει (= δὲν ἐπετιμοῦσε) τῷ κλέπτοντι» (ΕΠΕ, τόμος 14ος, σελ. 258-260).

Ἄρα, κατὰ τὸν Χρυσόστομο, κίνητρο τῆς προδοσίας δὲν ἦταν ἡ ἀγάπη τῶν χρημάτων, ἀλλὰ ἡ πολλὴ πονηρία τῆς ψυχῆς του. Τὸ βέβαιο, κατὰ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο, εἶναι ὅτι ἡ μεταβολὴ τοῦ Ἰούδα ὀφείλετο στὴν προαίρεσή του, στὴ διεστραμμένη χρῆση τῆς ἐλευθερίας του: «Εἶδες μαθητὴν; Εἶδες μαθητάς; Ἐκεῖνος προδίδωσι τὸν Δεσπότην, οὗτοι περὶ τὸ Πάσχα μεριμνῶσιν· ἐκεῖνος σύμφωνα ποιεῖ (= κάνει συμφωνίες), οὗτοι πρὸς ὑπηρεσίαν παρεσκευάζον. Πόθεν οὖν ἡ μεταβολή; Ἀπὸ τῆς προαιρέσεως· αὕτη πάντων αἰτία παντα-

4. Ἰ. Καραβιδοπούλου, «Ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ», Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τόμος 15ος, 1970, σελ. 216.

5. Ἀρχιμ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 25.

6. Βλ. Ἀρχιμ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 24 Ἰωάν. Κ. Κορναράκη, ἐνθ. ἀν. σελ. 46.

Τοιχογραφία (15^ο αι.),
Γ. Μ. Προφήτου
Ἡλίου, Στρουπέτσ
Βουλγαρίας.
Ὁ Ἰούδας κρεμάμενος
(Ματθ. κζ' 1-10).

χοῦ καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν» (ΕΠΕ, τόμος 35, σελ. 572).

* * *

Ἀκόμη δέ, κατὰ τὸν Χρυσορρήμονα, ὁ σατανᾶς δὲν εἰσηλθε στὴν καρδιά τοῦ Ἰούδα μονομιᾶς, ἀλλὰ προοδευτικά, ἀφοῦ ἔκανε ἀπόπειρες πρῶτα καὶ τὸν βρῆκε δεκτικὸ τῆς ἐνεργείας του. **Ἔ**λοκληρωτικὰ τὸν ἐκυρίευσε κατὰ τὴν ὥρα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου: **«**Πῶς οὖν φησί, “Μετὰ τὸ ψωμίον εἰσηλθε εἰς αὐτὸν ὁ Σατανᾶς”; **Ἔ**τι οὐκ ἂν ἀθρόον εἰσέρχεται, οὐδὲ ὑφ' ἓν, ἀλλὰ πολλὴν ποιεῖται τὴν ἀπόπειραν πρῶτον (=διότι δὲν εἰσέρχεται μονομιᾶς, οὔτε μὲ τὴν πρώτη, ἀλλὰ ἀφοῦ προηγουμένως ἐπεχείρησε πολλές ἀπόπειρες)· ὁ δὴ καὶ ἐνταῦθα γέγονεν. **Δ**ιακωδωνίσας γὰρ αὐτὸν ἐν ἀρχῇ (=διότι ἀφοῦ τὸν ἐδοκίμασε ἀρχικῶς μὲ τὸ κουδούνισμα), καὶ προσβαλὼν ἡρέμα (=καὶ ἀφοῦ τὸν προσέβαλε μὲ ἡρεμία), ἐπειδὴ εἶδεν ἐπιτήδειον (=ἔτοιμο, κατάλληλο) πρὸς ὑποδοχὴν, ὅλος ἐνταῦθα ἔπνευσε, καὶ ὀλοσχερῶς αὐτοῦ περιέγεγονε» (ΕΠΕ, τόμος 12ος, σελ. 170-172).

Ἔ Ἰούδας μόνος του, ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ μὲ τὴν θέλησή του συνέλαβε καὶ ἐξετέλεσε τὴν προδοσίαν χωρὶς νὰ ἐξαναγκασθεῖ ἀπὸ κανένα, οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς Φαρισαίους, κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο: **«**Οὐ γὰρ μετακληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων, οὐκ ἀναγκασθεὶς, οὐδὲ βιασθεὶς, ἀλλ' αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ οἰκοθεν ἔτεκε τὸν δόλον, καὶ τὴν γνώμην ἐξήγαγε ταύτην, οὐδένα ἔχων σύμβουλον τῆς πονηρίας ταύτης» (ΕΠΕ, τόμος 35, σελ. 560).

* * *

Ἔσαύτως, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος τονίζει τὴν **ἀσύλληπτη ἀχαριστία** τοῦ Ἰούδα πρὸς τὸν Διδάσκαλό του: **«**Ἄντι τίνος, εἶπέ μοι; **Τί** μικρὸν ἢ μέγα ἐγκαλεῖν ἔχων (=ποιὰ μικρὴ ἢ μεγάλη κατηγορία ἔχεις), παραδίδεις τὸν διδάσκαλον; **Ἔ**τι σοὶ παρέδωκε τῶν δαιμόνων τὴν ἐξουσίαν (=ἐπειδὴ σοῦ παρέδωσε τὴν ἐξουσίαν κατὰ τῶν δαιμόνων); **Ἔ**τι νοσημάτων λύειν ἐποίησε (=ἐπειδὴ σοῦ ἔδωσε τὴν δύναμιν νὰ θεραπεύεις ἀρρώστιες); **Ἔ**τι λεπροὺς καθαίρειν; **Ἔ**τι νεκροὺς ἀνιστᾶν; **Ἔ**τι τῆ τυρρανιδί ἐποίησε τοῦ θανάτου (=ἐπειδὴ σὲ ἀπάλλαξε ἀπὸ τὴν τυραννικὴ ἐξουσίαν τοῦ θανάτου); **Ἄ**ντι τούτων τῶν εὐεργεσιῶν ταύτας δίδως τὰς ἀμοιβάς; (ΕΠΕ, τόμος 35, σελ. 566).

Μάλιστα, ὁ Χρυσόστομος λέγει, θέλοντας νὰ τὸνίσει τὴν μεγάλη ἀχαριστία τοῦ Ἰούδα, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν παρέλειψε νὰ τὸν κάνει μέτοχο τῆς ἱεραῆς τραπέζης καὶ νὰ τοῦ νίψει τὰ πόδια: **«Καὶ παρῆν (=παρευρίσκετο) ὁ Ἰούδας, καὶ μετείχε τῆς ἱεραῆς τραπέζης. Ὡσπερ γὰρ τοὺς πόδας αὐτοῦ μετὰ τῶν ἄλλων ἔνιψε μαθητῶν, οὕτω καὶ τῆς ἱεραῆς μετέσχε τραπέζης, ἵνα μηδεμίαν ἀπολογίᾳς ἔχη πρόφασιν, ἐὰν ἐπιμεῖνῃ τῇ πονηρίᾳ. Πάντα γὰρ τὰ παρ' ἑαυτοῦ ἐπεδειξάτο (ὁ Χριστός), καὶ εἰσήνεγκεν (=προσέφερε), ὁ δὲ (Ἰούδας) ἔμεινε τὴν πονηρὰν διατηρῶν γνώμην»** (ΕΠΕ, τόμος 35, σελ. 580).

Ὁ Χριστὸς τὰ πάντα ἔκαμε προκειμένον νὰ τὸν συνεφέρει, ὁ Ἰούδας ὅμως ἐπέμενε μέχρι τέλους στὴ σκλήρυνση καὶ πώρωσή του.

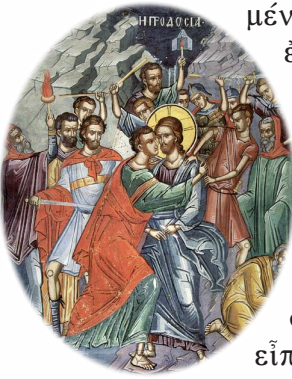
Συνεχῶς μὲ λεπτότητα, διάκριση καὶ ἀσύλληπτη εὐγένεια τοῦ ἔδιδε εὐκαιρίες μετανοίας καὶ ἐπιγνώσεως τοῦ ἐγκλήματός του, ὁ Ἰούδας ὅμως παρέμεινε ἀδιόρθωτος καὶ ἀσυγκίνητος.

Μάλιστα ὁ Χριστὸς «ἐδάκρυσεν» καὶ «εταράχθη τῷ πνεύματι» (Ἰω. ιγ' 21), γιὰ τὴν πώρωση τοῦ Ἰούδα. **Εἶναι** χαρακτηριστικὴ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ὑποκρισία τοῦ Ἰούδα, ἀφοῦ ἀναιδῶς εἶπε «μήτι ἐγὼ εἰμὶ Ραββί;» (Ματθ. κς' 25), ὅταν ἀγωνιωδῶς ἐρωτοῦσαν οἱ Ἀπόστολοι τὸν Κύριο, ποῖος εἶναι ὁ προδότης.

Ἐπίσης, ἡ ὑποκρισία του φαίνεται καὶ στὸ προδοτικὸ φίλημα τοῦ Ἰούδα στὸν Χριστὸ στὸν κῆπο τῆς Γεθσημανῆ στὴν ὥρα τῆς συλλήψεως.

Μάλιστα, ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει ὅτι ἐτόλμησε ὁ Ἰούδας νὰ καταφιλήσει τὸν Κύριο ἔχοντας πλήρη ἐπίγνωση τῆς ἐπιεικειᾶς καὶ μακροθυμίας Του, πρᾶγμα ποὺ κανονικὰ ἔπρεπε νὰ τὸν κάνει νὰ ἐντραπεῖ καὶ νὰ τὸν ἀποτρέψει ἀπὸ τὴν στυγερὴ προδοσία του: **«Ὡ τῆς μιᾶς γνώμης: τί ἐβουλευσατο; Τί ἐτόλμησε; Ποῖον σύμβολον ἔδωκε τῆς προδοσίας; “Ὁν ἂν φιλήσω”, φησὶν. Ἐθάρρει τῇ ἐπιεικειᾷ τοῦ διδασκάλου· ὁ μάλιστα πάντων ἱκανὸν ἦν αὐτὸν ἐντρέψαι (=αὐτὴ ἀκριβῶς ἢ ἐπιείκεια περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἦταν ἱκανὴ νὰ τὸν κάνει νὰ ἐντραπεῖ), καὶ πάσης αὐτὸν ἀποστερῆσαι συγγνώμης, ὅτι τὸν οὕτως ἡμερον παρεδίδου» (ΕΠΕ, τόμος 12, σελ. 230).**

Δεῖγμα τῆς διαβολικῆς ὑποκριτικῆς ἱκανότητος καὶ δεξιοτεχνίας τοῦ Ἰούδα εἶναι ὅτι οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι, καίτοι «λυπούμενοι σφόδρα» (Ματθ. κς' 22) γιὰ τὴν προδοσία καὶ τὸν προδότη, δὲν κατάλαβαν μέχρι τέλους ὅτι ὁ Ἰούδας ἦταν ὁ προδότης: **«Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσήλθε εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς: ὁ ποιεῖς, ποιήσον τάχιον. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀντικει-**

μένων πρὸς τὶ εἶπεν αὐτῶ· τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. **Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ νύξ»** (Ἰω. ιγ' 27-28, 29-30).

Ὁ Ἰούδας ἀπὸ ἓνα σημεῖο καὶ πέρα μισοῦσε τὸν Χριστό. Κατὰ τὸν ἱερὸ Χρυσόστομο, αὐτὸ ὑπαινίσσεται ὁ Χριστὸς ὅταν εἶπε «ἐμὲ οὐ πάντοτε ἔχετε» (Ἰω. ιβ' 8). **Εἶναι** σὰ νὰ ἔλεγε στὸν Ἰούδα «ἐπαχθῆς εἰμι καὶ φορτικός, ἀλλὰ ἀνάμεινον μικρὸν καὶ ἀπελεύσομαι» (ΕΠΕ, τόμος 14ος, σελ. 260).

Ὁ Ἰούδας ἦταν ἀντιφατικὴ καὶ ἐσωτερικὰ διχασμένη προσωπικότητα. Αὐτὸ δηλοῖ ἡ ὕμνογραφία ὅταν ἔλεγε: «**μισῶν ἐφίλει, φιλῶν ἐπῶλει.**»

* * *

Ὁ Χριστός, προκειμένου νὰ συνεφέρει τὸν Ἰούδα καὶ νὰ τὸν κάνει νὰ ἔλθει σὲ συναίσθηση, εἶπε τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους λόγους: «**Ὁ μὲν Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται. Καλὸν ἦν εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος»** (Ματθ. κς' 24).

Ὁ Ἰούδας καὶ ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς αὐτοὺς λόγους ἔμεινε ἀσυγκίνητος, ὀρισμένοι ὅμως λέγουν ὅτι ὁ Ἰούδας ἦταν προωρισμένος («ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῆ») Ἰω. ις' 12) νὰ πράξει τὴν προδοσία, βάσει τοῦ σχεδίου τῆς θείας οἰκονομίας τοῦ σωτηριώδους Πάθους, ἐπομένως δὲν φταίει σὲ τίποτα καὶ δὲν πρέπει νὰ τοῦ καταλογίζεται εὐθύνη.

Ἀπαντώντας ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς γράφει: «**Ὁ Θεὸς δι' ἀγαθότητα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παράγει τὰ γιγνώμενα καὶ τῶν ἐσομένων προγνώστης ἐστίν. Εἰ μὲν οὖν ἔμελλον ἔσσεσθαι, οὐδ' ἂν κακοὶ ἔμελλον ἔσσεσθαι οὐδ' ἂν προεγινώσκοντο. Τῶν γὰρ ὄντων αἱ γνώσεις, καὶ τῶν πάντως ἐσομένων αἱ προγνώσεις· πρῶτον γὰρ τὸ εἶναι, καὶ τότε καλὸν ἢ κακὸν εἶναι. Εἰ δὲ μέλλοντας ἔσσεσθαι διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα τὸ κακοὺς ἐξ οἰκείας προαιρέσεως μέλλειν ἔσσεσθαι ἐκώλυσεν αὐτοὺς γενέσθαι, τὸ κακὸν ἐνίκα ἂν τὴν τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα. Ποιεῖ τοιγαροῦν ὁ Θεὸς ἀγαθὰ ἅπαντα, ἃ ποιεῖ· ἕκαστος δὲ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καλὸς τε καὶ κακὸς γίνεται. Εἰ καὶ τοίνυν ἔφη ὁ Κύριος· “Συνέφερε τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη”, οὐ τὴν οἰκείαν κτίσιν κακίζων ἔλεγε,**

ἀλλὰ τὴν ἐξ οἰκείας προαιρέσεως καὶ ῥαθυμίας ἐπιγενομένην τῷ κτίσματι αὐτοῦ κακίαν» (Ἐκδοσις ἀκριβής, ἔκδ. Β. Kotter τόμ. II, σελ. 221-222).

Ἀκόμη ὁ π. Ἰωὴλ Γιαννακόπουλος γράφει: «**Υ**πεύθυνος εἶναι ὁ διαπράττων τὸ κακὸν καὶ οὐχὶ ὁ προλέγων αὐτό. **Τ**ὸ αὐτὸ γίνεται καὶ μετὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος προεἶδεν καὶ προεἶπεν τὴν προδοσίαν τοῦ Ἰούδα. **Ε**ὐθύνεται ὁ Θεὸς ὁ προλέγων τὸ κακόν; ὄχι. **Η** πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ δὲν δεσμεύει τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἐπομένως καὶ τοῦ Ἰούδα. **Ο** Ἰούδας δὲν προέδωκε τὸν Χριστὸν ἐπειδὴ προεφητεύθη, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἡ προδοσία προελέχθη. **Ε**κείνο δηλαδὴ, τὸ ὁποῖον σκανδαλίζει ἡμᾶς νὰ λέγωμεν ὅτι ὁ Ἰούδας δὲν πταίει, διότι ἦτο προωρισμένον, εἶναι ὅτι χρονικῶς προηγείται ἡ προφητεία καὶ ἀκολουθεῖ ἡ προδοσία. **Κ**αὶ ὁμως! **Ι**δεατῶς εἰς τὸν νοῦν τοῦ προφητεύσαντος Θεοῦ προηγείται ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα καὶ ἀκολουθεῖ ἡ θεία προφητεία. **Ε**πομένως ἡ προφητεία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προδοσίας καὶ ὄχι ἡ προδοσία ἐκ τῆς προφητείας»⁷.

* * *

Γιὰ τὴν μεταμέλεια τοῦ Ἰούδα γράφει ὁ Χρυσορρήμων ἅγιος: «**Σ**κόπει δὲ πότε μεταμελεῖται. **Ο**τε ἀπηρτίσθη (=ὀλοκληρώθηκε) καὶ τέλος ἔλαβεν ἡ ἁμαρτία... **Τ**οσαῦτα γοῦν λέγοντος τοῦ Ἰησοῦ, οὐκ ἐπεκάμφθη· ἐπειδὴ δὲ ἀπηρτίσθη τὸ πλημμέλημα, τότε ἐπεισῆλθε αὐτῷ ἡ μετάνοια· καὶ οὐδὲ τότε χρησίμως. **Τ**ὸ μὲν γὰρ καταγνώναι (=τὸ νὰ κατηγορήσει τὸν ἑαυτό του), καὶ τὸ ρίψαι τὰ ἀργύρια, καὶ τὸ μὴ αἰδεσθῆναι (=τὸ νὰ μὴ ἐντραπεῖ) τὸν Ἰουδαϊκὸν δῆμον, πάντα ἀποδεκτά· τὸ δὲ ἀπάγξασθαι (=τὸ νὰ κρεμασθεῖ, τὸ νὰ ἀπαγχονισθεῖ), τοῦτο πάλιν ἀσύγγνωστον (=ἀσυγχώρητο), καὶ πονηροῦ δαίμονος ἔργον» (ΕΠΕ, τόμος 12ος, σελ. 278).

Εἶναι χαρακτηριστικό, ὅτι ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος κακίζει πρὸ πάντων τὴν ἀπελπισία, τὴν ὑπερβολικὴ λύπη τοῦ Ἰούδα ἐξ αἰτίας τῆς ἀπογνώσεως καὶ τὴν αὐτοκτονία του ποῦ τοῦ ἀπεστέρησαν τὴν σωτηρία του.

Κατὰ τὸν ἱερὸ Πατέρα, ἐὰν ὁ Ἰούδας δὲν αὐτοκτονοῦσε, ἀλλὰ ἔζη καὶ ζητοῦσε ταπεινὰ συγγνώμη ἀπὸ τὸν Ἐσταυρωμένο, θὰ ἐσώζετο καὶ αὐτὸς ἐξ αἰτίας τῆς ἀπύθμενης, κυριολεκτικῶς εἰπεῖν τῆς ἀνεξάντλητης καὶ ἄφατης φιλανθρωπίας Αὐτοῦ: «**Μ**ετενόησεν ὁ

7. Ἀρχιμ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 31-32.

Ἰούδας “ἥμαρτον”, γάρ, φησί “παραδοὺς αἷμα ἀθῶον”· ἤκουσε τῶν ρημάτων τούτων ὁ διάβολος· ἔγνω τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀρχόμενον ὁδοῦ (=ἀντιλήφθηκε ὅτι ἄρχισε νὰ προχωρεῖ πρὸς τὸ καλύτερο) καὶ πρὸς σωτηρίαν βαδίζοντα, καὶ ἐφοβήθη τὴν μεταβολήν. Φιλάνθρωπον, φησὶν, ἔχει δεσπότην· ὅτε ἔμελλεν (=ἐπρόκειτο) αὐτὸν προδιδόναι, ἐδάκρυσεν αὐτὸν καὶ μυρία παρεκάλεσεν· οὐ πολλῶ μᾶλλον μετανοοῦντα δεξεται· ἀδιόρθωτον ὄντα ἐφειλκύσατο (=τὸ προσήλκυε) καὶ ἐκάλεσεν· οὐ πολλῶ μᾶλλον διορθωθέντα καὶ τὴν ἀμαρτίαν ἐπιγνόντα ἐπισπάσεται; (=δὲν θὰ τὸν δεχθεῖ πολὺ περισσότερο τώρα ποὺ διορθώθηκε καὶ συναισθάνθηκε τὴν ἀμαρτία του;). Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ σταυρωθῆναι ἤλθε. Τί οὖν ἐποίησε; Ἐθορύβησεν αὐτὸν (=τὸν ἔβαλε σὲ ταραχή)· ἐσκοτώσε τῇ τῆς ἀθυμίας ὑπερβολῇ (=τοῦ σκοτεΐνιασε τὸν νοῦ μὲ τὴν ὑπερβολικὴ λύπη) ἐδίωξεν, ἤλασε (=τὸν ἀπομάκρυνε), ἕως ὑπὸ τὸν βρόχον ἤγαγε (=τὸν ὀδήγησε μέχρι τὴν ἀγχόνη) καὶ τῆς παρουσίας ὑπεξήγαγε ζωῆς (=τοῦ ἀφαίρεσε τὴν παροῦσα ζωὴ) καὶ τῆς προθυμίας τῆς κατὰ τὴν μετάνοιαν ἀπεστέρησεν. Ὅτι γάρ, εἰ ἔζη, καὶ αὐτὸς ἐσώθη ἂν (=τὸ ὅτι ἂν ζοῦσε καὶ αὐτὸς θὰ ἐσώζετο), δῆλον (=φανερὸ) ἐκ τῶν σταυρωσάντων· εἰ γὰρ τοὺς ἐπὶ τὸν σταυρὸν αὐτὸν ἀναβιβάσαντας ἔσωσε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σταυρῷ ὦν παρεκάλει τὸν Πατέρα, καὶ συγγνώμην αὐτοῖς ἤτει (=ζητοῦσε) τοῦ τολμήματος, εὐδηλον ὅτι καὶ τὸν προδόντα, εἰ νόμῳ προσήκοντι (=ἂν μὲ κατάλληλο τρόπο) τὴν μετάνοιαν ἐπεδείξατο, μετὰ πάσης ἂν εὐμενείας ἐδέξατο· ἀλλ’ ἐκεῖνος οὐκ ἠνέσχετο ἐμμεῖναι τῷ φαρμάκῳ, τῇ περισσοτέρῃ λύπῃ καταποθεῖς (=ἐκεῖνος δὲν ἀνέχθηκε νὰ μείνει στὸ φάρμακο, ἐπειδὴ τὸν κατάπιε ἢ ὑπερβολικὴ λύπη)» (ΕΠΕ, τόμος 30ος, σελ. 102-104).

* * *

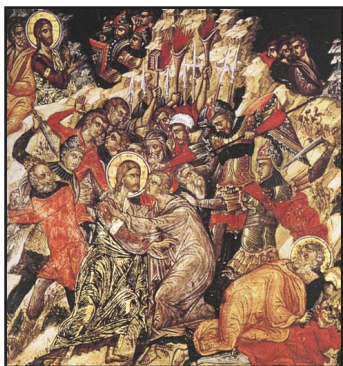
Ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς ἔγραψε, ὅτι «εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ὑπάρχουν τρεῖς κυρίως πτώσεις: τοῦ Ἀδάμ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ πάπα»⁸.

Γιατί ὁμως εἶναι τόσο μεγάλη ἡ πτώση τοῦ Ἰούδα; Διότι, καίτοι ἀξιώθηκε νὰ εἶναι μέλος τοῦ στενοῦ κύκλου τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, «εἷς τῶν Δώδεκα» (Ματθ. κς’ 14), μολονότι ἔλαβε καὶ ἀπῆλαυσε τόσης τιμῆς, τόσης ὑπερφουοῦς ἐξουσίας, τόσων εὐεργεσιῶν καὶ χαρίτων, ἀπεδείχθη ἀνάξιος αὐτῶν, ἀφοῦ τὶς κατεφρόνησε καὶ ἔγινε προδότης τοῦ Εὐεργέτου.

Κατὰ τὸν καθηγητὴ Ἰωάννη Κορναράκη «Ὁ Ἰούδας δὲν εἶναι

8. Ἀρχιμ. Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Οἰκουμενισμός, ἐκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, Θεσσαλονίκη 1974, σελ. 212.

προδότης ἀπλῶς ἐνὸς οἰουδήποτε ἀνθρώπου. **Εἶ**ναι προδότης τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. **Ε**πομένως, καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψιν αὐτὴν, ἡ ἐνοχὴ τοῦ Ἰούδα εἶναι ἀπροσδιόριστος, τ. ἔ. ἀπεριόριστος»⁹.

Ὅμως τὸ σκοτεινὸ πρόσωπο τοῦ Ἰούδα εἶναι τὸ σύμβολο, τὸ ἀρχέτυπο κάθε προσώπου καὶ κάθε ἐνεργείας καὶ πράξεως ποὺ ἀντιστρατεύονται καὶ ἀντιτάσσονται στὸ σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Του.

Ὡς προδοσία κατὰ τοῦ Χριστοῦ θεωρεῖται, κατὰ τὸν ἅγιο Μάξιμο τὸν Ὁμολογητὴ, ἡ ἐκούσια ἁμαρτία, ἡ ροπὴ πρὸς τὴν ἁμαρτία καὶ ἡ κυριαρχία ἀπὸ τὰ πάθη: **«Εἰ** τοῦ Θεοῦ ὀνομάζεσθαί τε καὶ εἶναι ἀφιέμεθα, ἀγωνισώμεθα μὴ προδοῦναι τοῖς πάθεσι τὸν Λόγον, κατὰ τὸν Ἰούδαν... προδοσία δὲ ἐστὶν ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐμπρόθετος ἁμαρτία, καὶ ἡ πρὸς ἁμαρτίαν ὁρμὴ» (PG 90, 1193).

---

9. Ἰωάννου Κ. Κορναράκη, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 78.